

праць) [1].

Перелік використаної літератури

1. Кузьменко В., Слюсаренко Н. Життєвий шлях та наукові здобутки професора В.К.Сидоренка. Педагогічний альманах. – Херсон, 2014. – Випуск 24 – С. 270-277.
2. Кузьменко В., Слюсаренко Н. Професор В.К. Сидоренко та його наукова школа. Таврійський вісник освіти. – Херсон, 2011 – №1(33) . – С.263-272.
3. Наукові школи Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Уклад.: Г. І. Волинка, О. С. Падалка, Л. Л. Макаренко ; за ред. В. П. Андрущенко. – 2-е вид., доп. і перероб. – Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. – С. 249.
4. Професори Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова: біобіографічний довідник 1944-2009 рр. уклад.: Г. І. Волинка, О. С. Падалка, Л. Л. Макаренко ; за ред. В. П. Андрущенко. – 2-е вид., доп. і перероб. – Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. – С. 320.
5. Савченко А. Науково-педагогічна спадщина професора В.К.Сидоренка полтавського періоду. Педагогічні науки. Збірник наукових праць. №72. Полтава, 2018. – С. 134.

УДК 371.398

ВНЕСОК НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ШКІЛ ХЕРСОНЩИНИ В РОЗВИТОК ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Мамренко Максим Аркадійович
КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти»
м. Херсон

Анотація. В статті проаналізовано роль технологічної освіти у процесі розвитку особистості. Розглянуто основні науково-педагогічні школи Херсонщини. Представлено напрями роботи провідних учених-педагогів краю. Частина дослідження присвячено аналізу робіт Н. Слюсаренко, в яких зосереджено увагу на особливостях технологічної освіти.

Ключові слова: технологічна освіта, науково-педагогічна школа, Херсонщина.

Постановка проблеми. Шлях до високої технологічної культури лежить через ефективну технологічну освіту. Головна мета технологічної освіти, як зазначає В. Гаргін, полягає у формуванні технічно, технологічно і комп'ютерно освіченої особистості, підготовленої до життя й активної природовідповідної предметно-перетворювальної діяльності в умовах сучасного високотехнологічного інформаційного суспільства, життєво необхідних знань, умінь і навичок ведення домашнього господарства і сімейної економіки, основних компонентів інформаційної культури учнів, забезпеченні умов для їх професійного самовизначення, виробленні в них навичок творчої діяльності, вихованні культури праці, здійсненні допрофесійної та професійної підготовки за їх бажанням і з урахуванням індивідуальних можливостей. У вдосконаленні технологічної освіти необхідна наступність на всіх рівнях навчання, що сприяє поступовому та неперервному оволодінню системою технологічних знань, практичних умінь і технологічних якостей, які забезпечать у подальшому результативність професійної підготовки [1].

Аналіз останніх досліджень. В останні роки звилася низка досліджень науковців присвячена науково-педагогічним школам, зокрема: О.Гнізділова (становлення і розвиток наукових шкіл у вищих педагогічних навчальних закладах Східної України в ХХ столітті,

2012), П.Артюшенко (розвиток науково-педагогічних шкіл з трудового навчання в Україні кінець 70-х років ХХ століття – початок ХХІ століття, 2019) тощо.

Проблеми розвитку технологічної освіти досліджували: Л.Оршанський (теоретико-методичні засади художньо-трудової підготовки майбутніх учителів трудового навчання, 2009), А.Поляков (педагогічні умови мотивації професійного зростання студентів педагогічних університетів у процесі неперервної освіти, 2008), Т.Столярова (формування творчої активності майбутнього вчителя трудового навчання в процесі професійної підготовки, 2008) та інші.

Аналізуючи внесок учених у розвиток технологічної освіти, ми зосереджуємося на вивченні науково-педагогічних шкіл Херсонщини, які очолюють Олександр Іванович Гедвілло, Василь Васильович Кузьменко, Ніна Віталіївна Слюсаренко.

Мета статті: теоретичний аналіз напрацювань науковців Херсонщини щодо технологічної освіти молодого покоління.

Виклад основного матеріалу. Розглядаючи вплив різних шкіл на розвиток технологічної освіти, зазначимо, що в якості основних складових технологічної освіти розглядалися:

- інструментальний (технічний) компонент, який визначає загальноосвітній вивчення техніки;
- операційно-процесуальний (технологічний) компонент, що обумовлює напрямки вивчення технологій;
- техніко-технологічна підготовка школярів в області найбільш поширених видів діяльності безвідносно до специфіки їх майбутньої професії [3].

У змісті технологічної освіти школярів, виходячи з перерахованих вище компонентів виділено чотири напрями:

- технічна праця (технологія обробки деревини, технологія обробки металів);
- обслуговуюча праця (технологія обробки тканин, технологія обробки харчових продуктів);
- сільськогосподарська праця (технології рослинництва і тваринництва для учнів сільських шкіл);
- креслення [3].

Вищезазначене втілилось у дослідженнях науково-педагогічних шкіл присвячених технологічній освіті на Херсонщині. О.І. Гедвілло розкрив особливості формування технологічних знань в учнів, розробив систему вивчення конструкційних матеріалів у загальноосвітній школі, технологію навчання студентів професійних технічних училищ, яка забезпечила надання міцних та глибоких знань з основ виробництва, ознайомлення із властивостями конструкційних матеріалів, що застосовуються в народному господарстві, способами їх отримання та обробки [2]. До здобутків науково-педагогічної школи О.І. Гедвілло відносимо обґрунтування теоретичних, змістових і методологічних засад трудового навчання; розробка теорії та методики трудового виховання дітей і молоді; дидактико-методичне забезпечення трудового навчання в загальноосвітній та вищій школах; організація широкої експериментальної роботи у вищих навчальних закладах України. У рамках роботи наукової школи професора успішно захищено чотири кандидатські дисертації (Н. П. Знамеровська «Підготовка вчителя трудового навчання до розвитку художньо-конструкторських здібностей учнів основної школи», В. С. Блах «Наукове обґрунтування змісту та методики викладання курсу «Обладнання для обробки харчових продуктів», Г. І. Разумна «Підготовка майбутніх учителів трудового навчання до естетичного виховання учнів основної школи», І. О. Носова «Наукове обґрунтування змісту і проведення лабораторного практикуму з «Технології конструкційних матеріалів» у вищих педагогічних закладах»), а також підготовлено значну кількість магістерських дисертацій та випускних робіт [6, с.283].

У наукових працях В.В. Кузьменко присвячує свою увагу дослідженням полікультурної компетентності педагогів, в тому числі і педагогів дисциплін технологічного спрямування. Автор зазначає, що до професійно-значущих якостей полікультурно-компетентного педагога

варто віднести: творче ставлення до професійної діяльності (що передбачає наявність у вчителів творчого та креативного мислення і допомагає вчителю виробити в собі низку вмінь, наприклад, бачити різні варіанти вирішення однієї й тієї ж проблеми); прагнення до новаторства на базі сучасних наукових знань (що допоможе освітянину набутій із багатокультурності досвід адаптувати до свого середовища, віднайти саме ті технології, які стануть дієвими в умовах українського суспільства); гуманістичний характер спілкування з учнями (сприйняття, повага думки учня, уміння через спілкування встановлювати психологічний контакт, комунікабельність, здатність до співробітництва, емпатійність, толерантність); усвідомлення себе носієм національної культури і полікультурності, посередником між культурою і освітою (передбачає знання учителем рідної мови, культури, історії свого народу та тих, що живуть поруч, розуміння взаємодії та взаємозв'язку між культурними групами); усвідомлення педагогом важливості національного й полікультурного для розвитку особистості) [4].

Представниками школи В.В. Кузьменка, які вивчали різні аспекти технологічної освіти, є Л. Шпак («Розвиток творчих здібностей учнів основної загальноосвітньої школи з конструювання та моделювання одягу на уроках трудового навчання», 1999), Н. Слюсаренко («Розвиток творчих здібностей учнів 5-9 класів на уроках обслуговуючої праці засобами ігрової діяльності», 2001), І. Жорова («Формування професійних здібностей майбутніх кваліфікованих робітників сфери обслуговування у професійно-технічних навчальних закладах», 2007), О. Образцова («Формування творчих здібностей молодших школярів у процесі навчання ручної праці», 2013) та ін.

Проаналізуємо внесок школи Н.В. Слюсаренко, якою висвітлені основні проблеми розвитку творчих здібностей особистості за допомогою технологічного навчання [5]. У її роботах аналізуються сучасні підходи до вирішення цієї проблеми, виходячи з можливостей уроків обслуговуючої праці в загальноосвітніх школах. Досліджені дидактичні можливості використання ігрової діяльності як засобу розвитку творчого потенціалу учнів. Встановлено, що творча діяльність емоційно-приваблива для дітей, впливає на всі види діяльності особистості, задовольняє потреби в ній, виступає стимулом. Показано, що якості творчої особистості розвиваються завдяки системі педагогічного впливу, спрямованого на формування у дітей прагнення до засвоєння нових знань, нових способів діяльності. Досліджено способи і засоби розвитку творчих здібностей школярів шляхом використання на уроках обслуговуючої праці в загальноосвітній школі ігрової діяльності. Показані великі творчі можливості гри. У дисертації авторки запропоновано комплекс ігор, який об'єднує інтелектуальні, творчі, індивідуальні та колективні ігри. Даються рекомендації по використанню їх в навчальному процесі на уроках обслуговуючої праці з метою розвитку творчих здібностей учнів. Запропонований комплекс ігор враховує специфіку предмета "Трудове навчання", його окремих розділів і тем, дозволяє органічно об'єднати традиційні методи навчання і гри, дає можливість диференціювати ігрові завдання в залежності від індивідуальних особливостей школярів, рівня розвитку їх творчих здібностей. Комплекс ігор впроваджувався в педагогічний процес на уроках обслуговуючої праці послідовно: ігри, в яких учні вдосконалили творчий продукт; гри, завданням яких було завершення творчого продукту; гри, в ході яких створювався творчий продукт. Рівень розвитку творчих здібностей учнів визначався автором на основі аналізу самостійно виконаних ними практичних творчих завдань, а також в процесі спостереження за їх діяльністю на уроках, опитувань і бесід. В результаті узагальнення експериментальних даних було виділено високий, середній і низький рівень розвитку творчих здібностей. У дисертації визначено показники розвитку творчих здібностей: вміння спланувати та організувати свою навчально-пізнавальну діяльність; наявність творчого інтересу, спостережливості; здатність до висування гіпотез, оригінальних ідей; навички виконання різних творчих завдань; вміння виділяти найбільш суттєві елементи діяльності; рівень розвитку уяви, фантазії і інше[5].

Учнями школи Н.В. Слюсаренко, предметом дослідження яких виступає технологічна освіта, є: Ю. Кузьменко («Методика формування культури праці учнів основної школи на

уроках обслуговуючої праці», 2006), Г. Гаврилюк («Підготовка вчителів у післядипломній освіті до реалізації проектно-технологічного підходу в трудовому навчанні учнів», 2016), М. Гончар («Розвиток нижчої професійної освіти на Півдні України у другій половині XIX – початку XX століття», 2016), І. Матросова («Формування технологічної компетенції у майбутніх технологів поліграфічного виробництва у процесі вивчення спеціальних дисциплін», 2011).

Висновок. Отже, нами проаналізовано внесок науково-педагогічних шкіл Херсонщини у розвиток технологічної освіти. Зокрема, зафіксовано значний акцент на дослідження індивідуально-психологічних особливостей педагогів, розвитку педагогічної майстерності як ключового компоненту успішності технологічної освіти.

Перелік використаної літератури

1. Гаргін В.В. Розвиток методики трудового навчання в Україні як галузі педагогічної науки (друга половина XX - початок XXI століття) : автореферат дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 - теорія та методика навчання технологій / Гаргін Володимир Владиславович ; [наук. керівник Коберник Олександр Миколайович] ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. - Київ, 2012. - 20 с.
2. Гедвилло А.И. Дидактические основы построения и применения системы демонстрационных стендов как средства повышения качества знаний, умений и навыков учащихся в процессе трудового обучения [Текст] : (На примере изуч. тем по металлообработке в IV-V Шкл.) : Автореф. дис. на соиск. учен. степени канд. пед. наук. 13.00.01 / НИИ педагогики УССР. НИИ психологии УССР. - Киев : [б. и.], 1975. - 25 с. : ил.
3. Данилова О.І. Розвиток навчальних закладів професійно-технічної освіти на Херсонщині (кінець 50-х – початок 60-х років XX ст.). Збірник тез і анотованих матеріалів XIV Всеукраїнської історико-педагогічної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми сучасних історико-педагогічних досліджень шкільної освіти». Київ, 2014. С. 17-18.
4. Кузьменко В.В. Дидактические условия формирования трудовых умений и навыков у студентов факультетов подготовки учителей общетехнических дисциплин (на материалах практикума в мастерских) : автореф. дис. на соискание науч. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Теория и история педагогики». – К., 1981. – 19 с.
5. Слюсаренко Н.В. Розвиток творчих здібностей учнів 5-9 класів на уроках обслуговуючої праці засобами ігрової діяльності. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук. Київ, 2001. 17 с.
6. Кузьменко В.В., Слюсаренко Н.В., Блах В.С. О.І. Гедвилло – фундатор професійної підготовки вчителів трудового навчання на Херсонщині // Таврійський вісник освіти: науково-методичний журнал. Херсон, 2013. Випуск № 4(44). С. 280-284.
7. Слюсаренко Н.В. Внесок науково-педагогічної школи професора О. І. Гедвилло в розвиток трудової підготовки молодого покоління // Таврійський вісник освіти: науково-методичний журнал. Херсон, 2019. Випуск № 2(66). С. 303-307.

УДК 745.52.071(477.53)

КУЛЬТУРНО-ЕСТЕТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДЕКОРАТИВНИХ КИЛИМІВ МАЙСТРІВ НАРОДНОЇ ТВОРЧОСТІ РЕШЕТИЛІВЩИНИ

Маджара Микола Миколайович
Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка
м. Полтава